

Boudewijn Jansen en het VU-Kamerkoor

Sprookje van een dirigent en zijn koor

Met de Mariavespers van Monteverdi heeft het VU-Kamerkoor zich geen gemakkelijk stuk op de hals gehaald. Maar dirigent Boudewijn Jansen weet dat zijn koor het kan.

TEKST: WELMOED VISSER
FOTO: JORDI HUISMAN

De Mariavespers van Monteverdi worden niet zo vaak uitgevoerd. De hoge kosten zijn de belangrijkste reden: je hebt specialisten nodig die de historische instrumenten kunnen bespelen. Ook moet je de partituur bewerken, omdat er niets bijgeschreven staat en alles dus open is voor interpretatie. Dat kost zeeën van tijd. En de zesstemmige, achtstemmige en soms zelfs tienstemmige stukken zijn niet bepaald gemakkelijk te zingen. Maar als het lukt, dan heb je ook wat: "De muziek is weergaloos, echt een hoogtepunt uit de muziekgeschiedenis", vertelt Boudewijn Jansen, dirigent van het VU-Kamerkoor. Sinds september is het koor bezig met de vespers, Jansen zelf is al zeker twee jaar bezig met de voorbereidingen.

Dat hij kiest voor dit originele, moeilijke stuk, typeert zijn ambitie. Dat hij zo'n project aandurft met een amateurkoor zegt veel over het niveau van het VU-Kamerkoor, dat Jansen al zeventien jaar leidt. Dat doet hij al jaren naast zijn werk als assistent-dirigent van het koor van De Nederlandse Opera.

Streng

Het koor en zijn dirigent zijn even verknoot met elkaar als een langgetrouwd stel: "Toen ik bij het VU-Kamerkoor begon, was ik al wel afgestudeerd, maar ik leefde nog als een student. Ik had ongeveer dezelfde leeftijd als de koorleden en ging tot diep in de nacht met ze de kroeg in. Ze werden mijn vrienden", zegt Jansen. Zijn kroegbezoek veranderde toen hij een gezin en vast werk kreeg, maar de klik die hij had met het koor bleef en zelf bleef hij ook bij het koor. "Ik houd van de gedrevenheid en de goede sfeer binnen het koor. Soms ben ik op reis met het koor van De Nederlandse Opera en dan gaat het in de bus terug vaak over de hypotheek. Hier hebben we het veel meer over muziek."

Samen met Jansen werd het VU-Kamerkoor door de jaren heen steeds beter. In oktober kwam het als een van de drie beste Nederlandse koren uit de bus op de Tenso Dagen, een internationaal festival voor moderne koormuziek. Om dat niveau te bereiken, wordt er serieus gewerkt op de repetitieavonden op dinsdag in de Griffioen.

Niet alleen door de dirigent: de koorleden beginnen alvast met inzingen als Jansen vijf

Geestdriftig dirigeert Boudewijn Jansen: doorgaan, doorgaan

minuten te laat is. Iemand neemt de leiding en zingt iets voor. De anderen zingen het na. Voor een groepsproces waar ruim dertig mensen bij betrokken zijn, gaat het opmerkelijk gestructureerd. Al kan de samenwerking natuurlijk altijd beter. "Sommigen van jullie zingen al vijftien jaar samen. Dan moet je onderhand toch wel tegelijk kunnen beginnen", merkt Jansen even later op, als de tenoren niet helemaal gelijk inzetten. Jansen is streng: "Dit stukje is bedoeld als versiering. Nu klinkt het als een verkeersdrempel", zegt hij. Maar als een cantate uit het zesde deel ineens harmonieus klinkt, breekt een glimlach door op zijn gezicht. Dit is het, zie je hem denken. Geestdriftig dirigeert hij: doorgaan, doorgaan.

Doorgekookte asperge

Als het zesde deel is doorgezongen, vraagt Jansen om stilte. "Ik heb jullie een schema gemaaild waar iedereen moet staan en wie bij welk deel moet wisselen. Heeft iedereen dat gezien?" Wissels zijn onvermijdelijk omdat sommige delen van de Vespers tweekorig zijn en andere eenkorig maar wel veelstemmig. Jansen heeft er lang op zitten puzzelen hoe hij de koorleden zo kan plaatsen dat er het minste geloop ontstaat

tijdens de voorstelling. "Ik ga ervan uit dat iedereen zijn eigen wisselingen onthoudt, anders wordt het een chaos."

"Dan gaan we nu naar het achtste deel." Jansen houdt de vaart er flink in. Dat typeert hem als dirigent, vertellen enkele koorleden na afloop. "Ik heb ook op andere koren gezeten en daar gingen de repetities vaak tergend langzaam", vertelt bestuurslid Ilona van Tuinen. "Dan ging de hele avond op aan mensen die niet hadden geoefend. Dat doet Boudewijn niet. Als hij merkt dat koorleden hun noten niet kennen, schuift hij een stuk door naar volgende week. Daardoor voel je je verplicht om thuis te oefenen."

Bij de repetitie gaat het om de afwerking: de sopranen die te hard inzetten, "zo maaien jullie als een zeis al je collega's onderuit", om de frasering, "probeer hele zinnen te zingen" en om de persoonlijke kleur van de stemmen: "tenoren, ik wil wat meer energie horen, niet zo'n doorgekookte asperge". Jansen is sterk in het uitleggen waar het misgaat en in het vinden van metaforen. Als je hem zo bezig hoort, begrijp je waarom hij ook al jaren met succes het koor van De Nederlandse Opera traint.

Steunpilaren

Jansen wil met het VU-Kamerkoor laten zien dat je ook met amateurs een hoog niveau kunt bereiken. "Natuurlijk zijn de eisen anders dan bij het operakoor. Die mensen moeten alles zo goed uit hun hoofd kennen dat ze het in de raarste condities nog moeiteloos kunnen zingen. Maar met enthousiasme en een beetje techniek kom je een heel eind."

En denkt hij er echt nooit aan om zijn koor aan iemand anders over te laten? Jansen: "Een paar jaar geleden gingen er ineens veel mensen weg die al heel lang in het koor zongen. Toen heb ik overwogen of ik ook weg moest gaan. Maar er kwamen weer nieuwe leuke mensen en ik doe het nog steeds met enorm plezier. Het is mooi om koorleden enorm te zien groeien. Als ze binnenkomen, zoeken ze steun bij anderen. Een paar jaar later zijn ze zelf een van de steunpilaren geworden. Dat is elke keer weer mooi om mee te maken."

>De Mariavespers door het VU-Kamerkoor worden op zaterdag 19 december vanaf 20.15 uur uitgevoerd in de Dominicuskerk in Amsterdam.

Boudewijn Jansen?

> Boudewijn Jansen (45) is al ZEVENTIEN JAAR DIRIGENT van het VU-KAMERKOOR.

> Sinds 1994 werkt hij bij de NEDERLANDSE OPERA als assistent-dirigent. In 2001 maakte hij daarbij zijn debuut als dirigent in het Muziektheater.

> "Ik heb aanbiedingen gehad", zegt Jansen op de vraag of hij niet het liefst had willen doorbreken in de INTERNATIONALE TOP van dirigenten. "Maar het is een vreselijk eenzaam bestaan, waar je alles voor moet opgeven. Je woont twee jaar hier, twee jaar daar. Daar was ik niet gelukkig van geworden en mijn vrouw is veel te geëmancipeerd om telkens achter me aan te reizen."

> Als muzikaal leider van het Poortersfestival in Amersfoort brengt Jansen moderne operaproducties. Ook met het VU-Kamerkoor heeft hij MODERNE PROGRAMMA'S uitgevoerd.

> Sinds 2003 dirigeert hij ook het TOONKUNSTKOOR uit Amsterdam.

Kaarten kosten 18 euro, 13 euro voor studenten. Reserveren en meer informatie: vukk.nl.

>Reageren? Mail naar redactie@advalvas.vu.nl.

Caleidoscopische koormuziek

> De Mariavespers heten eigenlijk de **Vespro della Beata Vergine**. Ze werden in 1610 als kerkmuziek gecomponeerd door de Italiaanse componist Claudio Monteverdi (1567-1643), die er mee in de gunst probeerde te komen van de toenmalige paus Paulus de vijfde.

> "Het is een stuk waarin Monteverdi wilde laten zien wat hij in huis had", vertelt dirigent Boudewijn Jansen. "In zijn tijd was de opera als nieuw genre in opkomst. Daarnaast had je de bestaande kerkmuziek. Monteverdi mixt in zijn Mariavespers die verschillende stijlen tot een caleidoscopisch geheel."

> De Mariavespers zijn zesstemmig, achtstemmig en sommige stukken zelfs tienstemmig. Daarnaast zijn er stukken voor solozangers. De **solisten** zocht Jansen via zijn netwerk – 'dat was nog best moeilijk want

wij hebben niet zo'n groot budget en veel musici verdienen de helft van hun jaarsalaris in december': Een sopraan komt uit **Portugal**, een tenor uit **Korea** en de bas uit **Parijs**.

> Het VU-Kamerkoor voert de Mariavespers van Monteverdi zo veel mogelijk uit in authentieke stijl. Dat betekent dat er specialisten komen om de **historische instrumenten** te spelen. "**Cornetto's** bijvoorbeeld zijn een soort leren hoorns. Er zijn maar een paar mensen in de wereld die ze kunnen bespelen", legt Jansen uit. "We hebben een cornettospeler uit Zwitserland."

> Jansen is al met al zo'n **twee jaar bezig** met de **Mariavespers**. Hij verdiepte zich in de partituur, ploos de muziekgeschiedenis na en ging op zoek naar geschikte solisten en muzikanten.

Kom ook!
Nationaal Klimaat Evenement

DEBAT, MUZIEK, CABARET
zaterdag 12 december • Jaarbeurs Utrecht
Start 17.00 uur • € 5,-
WWW.BEATTHEHEATNOW.NL